

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Святвечірня
зірка сєє

Святвечір

Як ми чекали-виглядали, коли зблисне на небі перша святвечірня зіронька — сигнал, що пора сідати за покритий білим обрусом стіл, а під обрусом — духмяне сіно, а на столі — кутя — варена пшениця з маком, медом, горіхами, родзинками... А довкруг макітри з кутею — дванадцять пісних, але смачних страв: вареники з капустою, голубці з гречкою, грибна підливка та маленькі вареники (вушка) з грибами, пампушки, борщ, узвар із сушених фруктів, риба смажена, маринований оселедець, смажена капуста, тушена з опеньками квасоля, бурячок із хроном, калач, пиріжки з маком чи вишнями, кисіль з консервованих слив та інші, як у якій родині люблять!

На покутті, під образами — необмолочений сніп вівса або пшениці — дідух, який прикрашатиме оселю від 6 до 14 січня. На підлозі — солома, а під нею і горіхи, і цукерки, і копійки. Ми скажемо навприсядки, примовляючи: «Кво-кво на Різдво, когут один — курок сто», і визбираємо ласощі, це щоб на обійсті всяка живність водилася. Батьки

Щедрівка для бабусі

Виє, свище хуртовина,
край села стоїть хатина,
плаче свічка на столі,
має бабця три жалі.

Перший жаль — нема вже діда...
Другий — діти не приїдуть.
Третій — внуки золоті
не потішать в самоті...

Огляда кімнату-пустку,
плечі кутає у хустку.
...Раптом, що це? Крізь хуртечу
Дзвінко лине: — «Щедрий вечір!»

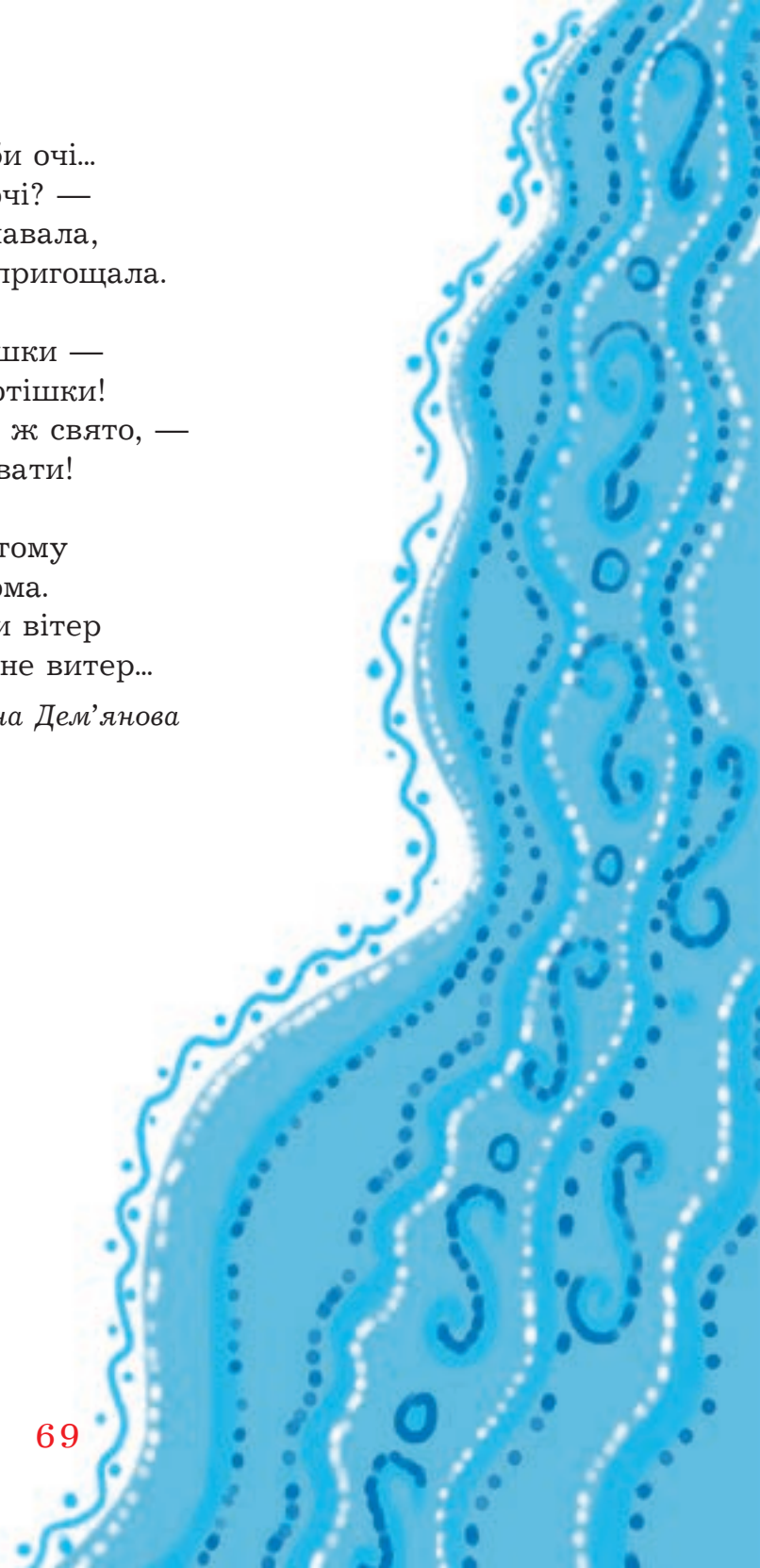
Сміх дівчачий, мов намисто,
і щедрівочка барвиста...
Ну-бо, смутку, геть із хати,
бо прийшло до бабці свято!

— Вже слабкі у баби очі...
Ви ж чії, такі співочі? —
приглядалась, впізнавала,
чим змогла — тим пригощала.

Мала печиво й горішки —
щедрувальницям потішки!
...Ті заквапились, бо ж свято, —
треба всіх общедрувати!

Попрощались. А потому
напливла на неї втома.
Та й лягла... І тільки вітер
квилів — бабі сліз не витер...

Ірина Дем'янова

- А та вода-йорданичка робить дівкам красні личка.
- Йордане-Йордане, від води всяка слабість розтане.
- А палазники хороші — вимантили* в баби гроші.
- Сію-сію, посіваю, на калитку** поглядаю.
- Засіяв жменю, а просить пригорщу!
- Обійдеться на Різдво без паски, а на Великдень — без куті.
- Краще Різдво тріскуче, ніж пекуче.
- Кво-кво на Різдво: як на небі зірничок, так у пташнику ячок.
- Дівчатам — не віншувати, хлопцям — не щедрувати!
- Як господар не скупар, то навідає Звіздар.
- До куті вмішайте мак, а пампушка буде й так!
- Як господа хороша, то зігнеться Міхonoша.
- Не буцай, козо, рогами — вийдеш звідси з пирогами.
- Пішла кутя без вороття..
- Так тішиться, ніби її грошима засіяли!
- Не засівай горохом, як маєш збіжжя трохи!
- Як Василь до Маланки, так і Маланка до Василя!
- Перед Різдвом — скромно, на Різдво скоромно!
- Старий рік у ноги — Новий у пороги!
- Тріци не тріци — а вже по Водохрещі!

* вимантили — випросили

** калитка — гаманець

Різдвяні прикмети, повір'я

- Скільки на Святвечір висіялося на небі зірок, так уродить восени горох.
- Кутею обсипають вулики, щоб добре перезимували бджоли.
- Перед Святвечором тричі стукають обухом сокири по стовбуру дерева, що перестало плодоносити, грозяться зрубати його. Кажуть, допомагає.
- Не можна не принести вечері перед Різдвом хрещеним батькові-матері, бо ніхто ніколи в куми не візьме.
- Як дитина на Святвечір пчихне, то її неодмінно обдаровують, вважають, що це принесе родині добробут.
- Темний вечір на Йордан — на урожай гречки.
- Мороз напередодні Василя (Нового року) — вродять жито-пшениця, всяка пашниця.
- Як в хату на Різдво зайде першою молодичка, то корова приведе теличку, а як — молодик, то в господі буде бик.
- Зелене Різдво — білий Великдень.
- Не дивниця, що на Різдво метелиця.
- Як на Різдво відлига — ячмінну кашу лигай.
- Який день на Різдво, такий і на Петра (12 липня).
- В який день тижня Різдво, в такий треба починати жнива.
- Прийшов Степан (9 січня) — на ньому червоний жупан.
- На Василя день прибуває на курячу лапку.

Примітка. Примовки, приповідки та повір'я записані на Тернопільщині, зокрема в селах Нова Брикуля Теребовлянського району та Кушлин Кременецького району.

Зміст

Святвечірня зірка сяє.	3
Різдво Христове.	27
Старий Новий рік.	55
Хрещення Господнє.	63
Колядки, віншівки, щедрівки.....	71
Різдвяні сценки, вертепи.	93
Відгадай загадку, друже.	135
Прислів'я, примовки, приповідки.	140
Різдвяні прикмети, повір'я.....	142

